

2535 1

KONINKLIJKE BOODSCHAP

Aan

de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van Wet tot naturalisatie van *Karl Arzt* en 19 anderen.

De toelichtende memorie (en bijlagen), die het Wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Sea Island Georgia, 11 April 1952.

JULIANA.

2535 2-

ONTWERP VAN WET

WIJ JULIANA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Karl Arzt* en 19 anderen, die aan Ons een verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in artikel 2 genoemden voor zoveel doenlijk — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Stb.* 268) op het Nederlandschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 21 December 1951 (*Stb.* 593);

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

- 1°. *Karl Arzt*, geboren te *Niederbrunnern* (Oostenrijk) 30 December 1906, mijnwerker, wonende te *Brunssum*, provincie *Limburg*;
- 2°. *Jakob Breuer*, geboren te *Richterich* (Duitsland) 4 September 1894, houder van een ijsalon, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;
- 3°. *Bernhard Busch*, geboren te *Amsterdam* (Noordholland) 27 December 1906, rijwielhersteller, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;
- 4°. *Alfred Theodorus van Geertruij*, geboren te *Graauw en Langendam* (Zeeland) 8 April 1907, mijnwerker, wonende te *Geleen*, provincie *Limburg*;
- 5°. *Toni Gingter*, geboren te *München-Gladbach* (Duitsland) 15 October 1909, afdelingsbaas in een ijzergieterij, wonende te *Tegelen*, provincie *Limburg*;
- 6°. *Siegfried Hergershausen*, geboren te *Lünern, Hemmerde* (Duitsland) 17 Januari 1882, slager, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;
- 7°. *Julius Gustav Kurt Kämper*, geboren te *Barmen* (Duitsland) 10 Maart 1911, kleermaker, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;
- 8°. *Gertrud Ingeborg Kauffmann*, geboren te *Hamburg* (Duitsland) 25 November 1922, tandartsassistente, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;
- 9°. *Antonín Križ*, geboren te *Humpolec* (Tsjecho-Slowakije) 17 Januari 1896, bontwerker, wonende te *Utrecht*, provincie *Utrecht*;
- 10°. *Helmut Malecki*, geboren te *Geleen* (Limburg) 11 November 1927, laborant, wonende te *Geleen*, provincie *Limburg*;
- 11°. *Irma Schlohs*, geboren te *Leiwen, Clüsserath* (Duitsland) 6 Augustus 1907, huishoudster, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;
- 12°. *Hermann Schütz*, geboren te *Bottrop* (Duitsland) 15 October 1920, mijnwerker, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*;
- 13°. *Julia Somogyi*, geboren te *Boedapest* (Hongarije) 30 Augustus 1908, kraamverzorgster, wonende te *'s-Hertogenbosch*, provincie *Noordbrabant*;
- 14°. *Milan Milan Robert Titus*, geboren te *Moreni* (Roemenië) 4 Juni 1907, directeur van een melkbedrijf, wonende te *Soerabaja*, Indonesië;

15°. *Izraël Leo Waldinger*, geboren te *Oswiecim* (Polen) 29 October 1909, bontwerker, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

16°. *Alois Johann Wilmsen*, geboren te *Marienbaum* (Duitsland) 16 September 1882, landbouwer, wonende te *Ubbergen*, provincie *Gelderland*.

Artikel 2

Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, tweede en vierde lid, aanhef en onder 3°, der wet van 12 December 1892 (*Stb.* 268) op het Nederlandschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 21 December 1951 (*Stb.* 593) wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan:

- 1°. *Eduard Alexander Darman*, geboren te *Probolingó* (Indonesië) 21 September 1895, zonder beroep, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;
- 2°. *Hans Harald Edmond Gotthjalpsen*, geboren te *Rotterdam* (Zuidholland) 1 Juni 1896, voorman-scheepstuiger, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;
- 3°. *Arnoldus Gerardus Jansen*, geboren te *Borkel en Schaft*, thans gemeente *Valkenswaard* (Noordbrabant) 24 September 1918, monteur-bankwerker, wonende te *Valkenswaard*, provincie *Noordbrabant*;
- 4°. *Evert Berend Rürup*, geboren te *Rotterdam* (Zuidholland) 24 November 1902, betonwerker, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*.

Artikel 3

Deze wet treedt in werking met ingang van de dag na die van haar afkondiging.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Justitie.

2535 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

Onder verwijzing voor het overige naar de ingewonnen ambtsberichten¹⁾ ten aanzien van de verzoeken om naturalisatie van *Karl Arzt* en 19 anderen, moge de ondergetekende het volgende aantekenen.

De Oostenrijkse verzoeker *Karl Arzt*, genoemd in artikel 1, onder 1°, werd in 1906 te *Niederbrunnern* (Oostenrijk) geboren. Van 1930 af woont hij onafgebroken in ons land. Verzoeker is gehuwd met een van oorsprong Nederlandse vrouw en voelt zich Nederlander. Gedurende de oorlogsjaren heeft hij zich krachtig verzet tegen Duitse dwangmaatregelen; deswege werd hij enige malen door de bezetter gearresteerd. In 1944 deed hij enkele dagen gedwongen dienst in de z.g. Schutzgruppe, doch in September van dat jaar dook hij onder. Als mijnwerker verdient hij het brood.

De Duitse verzoeker *Jakob Breuer*, genoemd in artikel 1, onder 2°, werd in 1894 te *Richterich* (Duitsland) geboren en vestigde zich — na eerder reeds 3½ jaar hier te hebben gewoond — in 1929 in ons land. Hij is gehuwd met een vrouw van Nederlandse geboorte en is in geest en leven Nederlander geworden. Gedurende de oorlogsjaren leidden de omstandigheden ertoe dat hij afwisselend voor enige tijd bij Duitse instanties heeft gewerkt, doch verzoeker wist het vertrouwen van zijn Nederlandse omgeving te behouden. Toen hij werd opgeroepen voor Duitse militaire dienst, dook hij onder. Verzoeker is eigenaar van een ijsalon en heeft genoegzame inkomsten.

Bernhard Busch, de staatloze verzoeker, genoemd in artikel 1, onder 3°, is hier te lande geboren en getogen. Een zestal jaren verbleef hij in het buitenland. Verzoeker is in geest en leven Nederlander en heeft zich gedurende de oorlogsjaren loyaal gedragen. Als rijwielhersteller voorziet hij in zijn onderhoud.

In artikel 1, onder 4°, wordt voorgedragen de Belgische verzoeker *Alfred Theodorus van Geertruij*. Verzoeker werd in 1907 hier te lande geboren en is geheel als Nederlander opgevoed. Hij is gehuwd met een van origine Nederlandse vrouw en heeft gedurende de oorlogsjaren een goede gezindheid aan de dag gelegd. Als mijnwerker verdient hij het brood.

De Duitse verzoeker *Toni Gingter*, genoemd in artikel 1, onder 5°, werd in 1909 te *München-Gladbach* (Duitsland) geboren. In 1929

¹⁾ Zijn met de overige bij deze Memorie van Toelichting overgelegde stukken nedergelegd ter griffie, ter inzage van de leden.

kwam hij naar ons land. Hij is gehuwd met een vrouw van Nederlandse geboorte en heeft zich aangepast aan de Nederlandse zeden en gewoonten. Gedurende de oorlogsjaren heeft hij zich gedragen zoals van een toekomstig Nederlander mocht worden verwacht. Door onder te duiken, wist hij zich aan verplichte Duitse militaire dienst te onttrekken. Als afdelingsbaas in een ijzergieterij heeft verzoeker regelmatige inkomsten.

De staatloze verzoeker Siegfried Hergershausen, genoemd in artikel 1, onder 6°, werd in 1882 te Lünern, Hemmerde (Duitsland) geboren. Hij kwam in 1935 naar ons land en heeft hier sedertdien gewoond. Verzoeker heeft zich aan Nederland gehecht en is genoegzaam ingeburgerd. Gedurende de oorlogsjaren verbleef hij enige tijd in het kamp Westerbork. Later werd hij door de bezetter te werk gesteld in Amsterdam, waar hij wist te ontsnappen en onder te duiken. Hij heeft het verzet naar vermogen gesteund. Verzoeker is eigenaar van een slagerij en heeft genoegzame inkomsten.

Julius Gustav Kurt Kämper, de Duitse verzoeker, genoemd in artikel 1, onder 7°, werd in 1911 te Barmen (Duitsland) geboren. Hij was negentien jaar oud toen hij naar Nederland kwam. Verzoeker, die met een geboren Nederlandse gehuwd is, heeft zich gedurende de oorlogsjaren gedragen als een goed vriend van ons volk. Gedwongen om voor een Ortskommandantur te werken, heeft hij daar ten behoeve van de illegaliteit van belang zijnde brieven ontvreemd. Hij herbergde en verzorgde onderduikers en wist te bewerken, dat enige Nederlanders, die bij razzia's waren gegrepen, weer de vrijheid herkregen. Als kleermakerspatroon voorziet hij in het onderhoud van zich en de zijnen.

In artikel 1, onder 8°, wordt voorgedragen de staatloze verzoekster Gertrud Ingeborg Kauffmann. Verzoekster werd in 1922 te Hamburg (Duitsland) geboren en kwam in 1938 met haar ouders naar ons land. Zij kan als ingeburgerd worden beschouwd. Verzoekster verbleef van 1943 tot 1945 in verschillende Duitse concentratiekampen. Haar ouders keerden van de deportatie niet terug. Verzoekster woont sedert 1945 weer in ons land en voorziet als tandartsassistente in haar onderhoud.

De Tsjecho-Slowaakse verzoeker Antonín Kríž, genoemd in artikel 1, onder 9°, woont reeds bijna 40 jaar onafgebroken in ons land. Hij is gehuwd met een van oorsprong Nederlandse vrouw en is in geest en leven Nederlander geworden. Gedurende de Duitse overheersing heeft hij zich goed gedragen. Hij heeft als bontwerker een goed bestaan.

De Poolse verzoeker Helmut Malecki, genoemd in artikel 1, onder 10°, werd hier te lande in 1927 geboren. Hij ontving hier zijn opvoeding en maatschappelijke vorming, en onderscheidt zich niet van een geboren Nederlander. Het gezin, waartoe hij behoort, schaarde zich gedurende de oorlogsjaren aan de goede zijde. Als laborant bij het stikstofbindingsbedrijf der Staatsmijnen voorziet hij in zijn onderhoud.

Irma Schlohs, de staatloze verzoekster, genoemd in artikel 1, onder 11°, werd in 1907 te Leiwien (Duitsland) geboren. In 1931 vestigde zij zich in ons land. Verzoekster is hier ingeburgerd en voelt zich Nederlandse. Van 1942 tot de bevrijding van het Zuiden des lands leefde zij ondergedoken. Als huishoudster voorziet zij in haar onderhoud.

In artikel 1, onder 12°, wordt voorgedragen de Duitse verzoeker Hermann Schütz. Verzoeker werd in 1920 te Bottrop (Duitsland) geboren. Zijn moeder was van oorsprong Nederlandse. Toen hij vier jaar oud was kwam hij met zijn ouders naar ons land. Hij heeft Nederlands onderwijs genoten en gevoelt zich een met ons volk. Hij steunde het verzet gedurende de oorlogsjaren en hielp bij de verspreiding van illegale lectuur. Verzoeker, wiens echtgenote van Nederlandse geboorte is, verdient als mijnwerker het brood.

De staatloze verzoekster Julia Somogyi, genoemd in artikel 1, onder 13°, werd in 1908 te Boedapest (Hongarije) geboren. Zij was twaalf jaar oud, toen zij als pleegkind werd opgenomen in een Nederlands gezin. Verzoekster is in geest en leven Nederlandse geworden en heeft gedurende de oorlogsjaren blijk gegeven van haar goede gezindheid door te helpen bij de verzorging van onderduikers. Als kraamverzorgster voorziet zij in haar onderhoud.

De Roemeense verzoeker Milan Milan Robert Titus, genoemd in artikel 1, onder 14°, werd in 1907 te Moreni (Roemenië) geboren. Na tevoren zes jaren in Nederland te hebben gewoond, vestigde hij zich in 1926 voorgoed in Indonesië. Hij voelt zich Nederlander; gedurende de oorlogsjaren werd hij enige tijd door de Japanse militaire politie wegens ondergrondse actie gevangen gehouden. Als directeur van een melkbedrijf heeft hij genoegzame inkomsten.

Izraël Leo Waldinger, de staatloze verzoeker, genoemd in artikel 1, onder 15°, werd in 1909 te Oswiecim (Polen) geboren. Hij vestigde zich in 1933 in ons land en heeft zich aangepast aan de Nederlandse zeden en gewoonten. Gedurende de oorlogsjaren leefde hij geruime tijd ondergedoken. Als zelfstandig bontwerker heeft hij zich hier een bestaan verworven.

De staatloze verzoeker Alois Johann Wilmsen, genoemd in artikel 1, onder 16°, woont bijna een halve eeuw in ons land en is in onze samenleving opgenomen. Hij wordt door zijn omgeving als Nederlander beschouwd en heeft gedurende de oorlogsjaren tal van onderduikers aan voedsel en onderdak geholpen. Hij heeft een landbouwbedrijf, dat hem voldoende inkomsten oplevert.

In artikel 2, onder 1°, wordt voorgedragen de Indonesische verzoeker Eduard Alexander Darman. Verzoeker is gepensionneerd ambtenaar van het voormalige Departement van Opvoeding, Kunsten en Wetenschappen in Indonesië. Hij was Nederlands onderdaan en heeft die hoedanigheid tengevolge van de gewijzigde staatkundige verhoudingen buiten zijn wil verloren. Uit dien hoofde is het billijk hem kosteloze naturalisatie te verlenen. Verzoeker, die met een Nederlandse vrouw gehuwd is, woont thans in Nederland. Hij is begiftigd met de eremedaille van de orde van Oranje-Nassau in goud.

De Deense verzoeker Hans Harald Edmond Gotthjalpsen, genoemd in artikel 2, onder 2°, is in Nederland geboren en getogen en onderscheidt zich niet van een geboren Nederlander. Verzoeker is hier te lande in militaire dienst geweest; gedurende de oorlogsjaren heeft hij zich goed gedragen. Zijn vrouw is van oorsprong Nederlandse. Als voorman-scheepstuiger voorziet hij in het onderhoud van zich en de zijnen.

De Belgische verzoeker Arnoldus Gerardus Jansen, genoemd in artikel 2, onder 3°, is eveneens hier te lande geboren en getogen. Hij is in geest en leven Nederlander en heeft gedurende de oorlogsjaren daadwerkelijke deelgenomen aan het verzet. Na afloop van de oorlog deed hij als vrijwilliger bij het Nederlandse leger dienst, zowel hier te lande als in Indonesië. Als monteur-bankwerker heeft hij voldoende inkomsten.

Evert Berend Rürup, de staatloze verzoeker, genoemd in artikel 2, onder 4°, werd in 1902 te Rotterdam (Zuidholland) geboren en heeft steeds in Nederland gewoond. Hij is gehuwd met een Nederlandse vrouw; zijn dochter bezit de Nederlandse nationaliteit. Hier te lande voldeed hij aan zijn militaire verplichtingen. Tijdens de bezetting werd hij te werk gesteld bij een Duitse firma. Het is aannemelijk, dat verzoeker, die als staatloze van Duitse herkomst in de termen viel om in het Duitse leger te worden ingelijfd, zich aan deze tewerkstelling niet wel kon onttrekken. Als betonwerker verdient hij het brood.

Het wil de ondergetekende voorkomen, dat de in artikel 2, onder 2°, 3° en 4°, genoemde verzoekers, met het oog op de door hen verrichte militaire dienst voor kosteloze naturalisatie in aanmerking mogen worden gebracht.

Met uitzondering van de Tsjecho-Slowaakse verzoeker, genoemd in artikel 1, onder 9°, de Poolse verzoeker, genoemd in artikel 1, onder 10°, en de Roemeense verzoeker, genoemd in artikel 1, onder 14°, geldt ten aanzien van allen dat zij, hetzij omdat zij thans geen nationaliteit hebben, hetzij omdat zij hun nationaliteit door de voorgestelde naturalisatie zullen verliezen, niet een dubbele nationaliteit zullen hebben.

Alle voorgedragenen van Duitse herkomst zijn in het bezit van een verblijfsvergunning.

De Minister van Justitie,
H. MULDERIJE.

2535 4

VERSLAG

Vele leden vroegen zich af, of het wenselijk is tot naturalisatie van de in artikel 1, onder 2°, genoemde aanvrager over te gaan. Deze man is gedurende de bezetting bij drie verschillende Duitse instanties werkzaam geweest. Om deze reden adviseerden zowel de Commissaris der Koningin in de provincie Zuidholland als burgemeester en wethouders van Rotterdam afwijzend op het verzoek. Aanvankelijk (in Augustus 1948) werd deze houding eveneens aangenomen door de procureur-generaal bij het Haagse gerechtshof, die echter bij later schrijven (Juli 1951) gunstig adviseert.

De hier aan het woord zijnde leden zouden omtrent de motieven, welke tot de indiening van het onderhavige voorstel hebben geleid, gaarne meer uitvoerig worden ingelicht.

Vertrouwende, dat de Minister bereid zal zijn het bovenstaande vóór de openbare behandeling van het wetsontwerp schriftelijk te beantwoorden, is de Commissie van Rapporteurs van oordeel, dat daarmee die behandeling voldoende zal zijn voorbereid.

Vastgesteld 6 Mei 1952.

SCHEPS
DE RUITER
FOKKEMA

CORNELISSEN
ROOLVINK.